

CZAKÓ GÁBOR

Magyar anekdoták

A CSÁNGÓ ÉS A KORSZELLETT

Attila író családi történetet hozott oroszhegyi szilvóriumra mellé Szépasszony barátainak.

– Édesapám Gyimesközéplokon él. Egész életében szorgosan dolgozott, s most, hetvenhárom évesen sem lustálkodik, ámde esténként figyelmesen megnézi a Duna tévét. Különösen érdeklik a hírek.

– Egy alkalommal otthon jártam, amikor azt nézte éppen, hogy Budapesten melegfölvonulást terveznek. Rám nézett tanácstalanul: Azok meg kicsodák, micsodák, fiam?

– Próbáltam neki megmagyarázni, nem értette. Erősebb szavakat kezdtem használni, mondtam, hogy régen szodomitának, langyosnak meg buzinak nevezték őket. Ilyesmikről hallott valamit, de a kép nem állt össze a fejében.

Mit csinálnak ezek? – kérdezte.

Elkezdtem fejtegetni, mire elhűlt: Férfi a férfival? Bizony apám. Mit tudnak azok kezdeni egymással? Ismét részletekbe bocsátkoztam. Egyre kerekébb szemeket meresztett rám, aztán hosszasan hallgatott, hogy megeméssze új értesüléseit. Végre a térdére csapott. Te jó Isten! Hogyan mondják el mindezt a feleségüknek?

ADELHAÏDE GRÓFNŐ

A nemesvitai kiránduláson mesélt Krisztina Szépasszonynak és barátainak 2010 tüzes és jégesős nyarán Adelhaïde grófnőről.

– Párizsban ismerkedtünk meg, ahol a grófnő éppen főiskolai évfolyamtársunk, Döre felesége volt. Hóféhér bőrű, kékszemű, törekeny teremtés, lakhatott volna egy rokokó vitrinben is, ha nem Döre Bastille-környéki nyomorúságos manzárdjában szorongott volna. Döre montmartre-i arcképrajzolásból kapart össze estére annyi pénzt, amennyit elihattak a magyar kocsmában, melyben magyar cigány légionáriusok verekedtek.

– Bizonyára Rejtő-olvasók – jegyezte meg Rezesorrú Drámaíró.

– Nem látszottak azok semmilyen olvasónak, inkább vallásos rablóknak, akik istennőjükként a porcelánbaba Adelhaïde-ét, Adit tisztelték, óvták és szolgálták.

– Mégiscsak Rejtő – erősködött a lélek mérnöke.

– Élet – folytatta Krisztina. – Ők nevelték Adit.

– Az élet gyakorta a regényekhez igazodik – szólt Szépasszony.

A szülők, ötvenhatosok, el akarták feledtetni kései és egyetlen kislányukkal származását, ezért franciául beszéltek vele otthon, ám ezt a nyelvet egy XIX. századi nyelvkönyvből sajátították el, így aztán a kislányt az iskolában társai kiröhögték maguk közül. Így maradt számára az utca és a magyar cigányok sajátos törzse. Nos,

hogy a lényegre térjek, Döre megkért, hogy mennek föl Adival a szülőkhöz, vegyék már észre, hogy neki finom, művelt barátai is vannak. K. gróf és neje nyájasan fogadott a francia rokonoktól kapott és berendezett lakásban mint híres szobrászművésznőt. A kedvemért magyarul társalogtunk. A chartreuse után jött a grófné panasza, hogy Döre mellett az ő finom és előkelő leányuk... Adi közbevágott második anyanyelvén: Taorcsaad a pofaad, te vén kurvát!

FAGYINYELV

Szépasszony és társasága a Halászbástya környékén sétálgatott a verőfényes-zivataros májusban. Fölfigyelt a drága szálloda utcára szolgáló fagyizójában szorgoskodó derék asszonyságra. A jelentékeny hölgy abból az évjáratból származott, amelyik négy, de inkább nyolc esztendeig tanult oroszul.

Jött is egy orosz nő hozzá vásárolni. Anyanyelvén, majd lendületesen mutogatva előadta, hogy diófagyit kér, meg málnásat, de két külön tölcsérbe, egy-egy gombócot.

Nehezen értődött meg a feladat, még nehezebben a számolás az agyinnal meg az agyinnal a gombócok és az ostyatölcsérek esetében, valamint a száz és a kétszáz, vagyis az ár „területén” – az újabb magyartalankodási szokás szerint.

Amikor az orosz nő már vagy negyedszer rugaszkodott neki, akkor a fagyaltárus megcsóválta a fejét, s kiszólt magyar anyanyelvének menedékéből. Tekintetét Szépasszonyra irányította, hogy meg ne sértse a kedves vevőt: Ha már utazni kezd, naccsád, kettőig azért tudhatna számolni – angolul!

IGAZI HÁZ

Szépasszony a teraszon főhelyre ültette Makovecz Imrét, a világhírű építészt, sőt azt is megengedte neki, hogy rágyújtson. Az ő közelében ugyanis ilyesmire a szabadban sem vetemedhetett senki. Hogy miért e kegyelem, arra száz a válasz. Hármat mondunk: az egyik az építész dohányszenvédélye, a másik: Szépasszony Makovecz-szenvedélye, a harmadik: a 2010-es borsodi árvíz után Makovecz Imre és munkatársai ingyen megterveztek száznál több lakóházat Felsőzsolcára és környékére az elpusztultak helyére. Nos, erről mesélt a Mester.

– Bementem az egyik új házba Felsőzsolcán. Idős cigányasszony keverte az ételt egy nagy lábosban.

Mit csinál, Bözsi néni?

Készítem a főzeléket a fiúknak ebédre, ha hazajönnek a munkából.

Aztán hogy van?

Hogy vagyok, hogy vagyok? – körbemutatott a főzőkanállal az ebédlő-konyhában.

– Hogyan is lehetek? Nem tudom megmondani, mérnök úr. Azt sem tudom, hogy a földön vagyok-e, vagy a mennyországban.

K Ö S Z Ö N É S

Hölgyeim és uraim, ma a jóra törekedni bátorságot kíván – kezdte történetét Ősz Hírlapíró. Nem volt ez másként soha máskor, hatvan évvel ezelőtt sem.

Nekeresden élt egy szelíd, de bátor hentes abban az időben, amikor hús hetenként csak egyszer érkezett a faluba.

Nos, jött a hús a hentesüzletbe, és megérkezett a párttitkár is.

– Szabadság, hentes elvtárs!

– Szabadság, párttitkár elvtárs! Tessék beállni a sorba!

Jött a pap is.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus!

– Mindörökké, fiam!

– Mit tetszik parancsolni, plébános úr?

Erre a párttitkár fölhorgadt a sor végén.

Mire a hentes.

– Régi köszönés, régi kiszolgálás, új köszönés, újmódi kiszolgálás.

S Z É L S Ő - H O G Y H Í V J Á K A B B I K

Egy itéletidőbe hajló délutánon Szépasszony pirosra sült pogácsája és mézes krémese mellett friss történettel is kínálta vendégeit.

– Közeli rokonom tűzoltó. Egysége levonult az orkán sújtotta Nyírheverőcre. Vittek magukkal két teherautó cserepet meg négyezer szál lécet. Egy faluvegi utca tetőinek javítása jutott rájuk. Együtt dolgoztak különféle segítő szervezetek tagjaival – a Magyar Gárdától az Üdvhadseregig.

– Nofene – kottyant közbe Szőlősgazda, a magyar vidék alapos ismerője.

– Hogy no is-e, meg fene is-e, nem tudom, csak azt, hogy lankadatlanul buzgólkodott ott mindenféle rendű-rangú szerzet, kivéve a károsultakat. Ők beszélgetve, cigarettázva nézgelődtek, és sörük fogytán iszogatták a tűzoltók ásványvizét. Késő délelőtt megérkezett a megyei katasztrófavédelmi parancsnok, és megkérdezte őket: ugyan vajon miért nem segítenek a tetőcsinálóknak?

Azok erősen ingatták a fejüket, és egybehangzóan dönögték: Jaj, kérem, tiszt úr, én olyan magasra nem megyek föl! Nem is engedném oda föl az én uramat, kontrázott valamelyikük felesége.

Reggelre a maradék léc és cserép eltűnt, így a munka abbamaradt.

M I H I Á N Y Z I K A T U D O M Á N Y B Ó L ?

Szőlősgazda háromféle tokaji bort mutatott a nagyérdemű társaságnak: egy illatos furmintot, egy szenvedélyes szamorodnit és egy hatputtonyos aszút, melyben három harang zengett-bongott.

Természetesen mesélt is.

– Jött egyszer hozzám egy amerikai professzor, aki marketinget tanított egy híres egyetemen. Napokon át a sarkamban volt, fölvételeket készített, jegyzetelt, amikor ebédeltünk a munkásokkal, tárgyaltam a bankban, körbejártam a pincében.

– A harmadik napon így szólt: Magában azért maradt még egy jó adag kommunista. Meghökkenem. Miből gondolja? Abból, hogy ugyanúgy beszél a kapásokkal, mint a bankigazgatóval. Miért, máshogy kéne?

– A professzor nem válaszolni jött, hanem kérdezni: ki írja a maga megszólalásait? Senki. De miért kéne azokat írni? Ezen kissé meglepődött, és a jegyzetelést abba nem hagyva tanított egy kicsit: Hogy tudja, mikor, kinek, mit mondott, és ne kerüljön el-lentmondásba. Nem kerülök, mert mindenkinek azt mondom, amit gondolok, ami a vé-leményem. Ne vicceljen már! Nem szoktam hazudni.

Ezen teljesen megdöbben: ilyesmit sehol sem tanítanak!

CZAKÓ GÁBOR (1942) Budapesten élő író, kritikus, képzőművész. Legutóbbi kötetei: *Magyar–magyar nagyszótár* (2009); *Hosszúalattság* (2010).